

ZGODNJA DANICA

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četertleta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 22. mal. travna 1870.

List 16.

Zahvala.

Na sporočilo tukajšne okrajne gosposke o žalostnih nasledkih letošnje hude in dolge zime mi je poslal naš deželni predsednik, blagorodni gospod Konrad, pl. Eysesfeld, dve sto goldinarjev iz svojega lastnega premoženja za bolj uboge kmetovavce naše fare, da si preskerbé za setev jarega žita, ki se je tako podražilo, da si ga marsikteri kupiti ne more.

Za ta zdatni dar, naklonjen mojim faranom, izrečem v imenu obdarovanih blagemu darovalcu priserčno zahvalo. Bog plati!

Naj bi lepi izgled visocega gospoda obudil mnogo miloserčnih dobrotnikov, ki bi tudi drugod pritekli na pomoč, sej sila je v več krajih velika!

V Kranji 14. aprila 1870.

Janez Reš, dekan.

Slovinci!

Snujte si katoliško-slovensko-politična *) društva!

(Dalje.)

Če so nam že zdaj politične družbe potrebne, nam bodo gotovo še bolj potrebne, ako bi se počasi napravile splošne neposrednje volitve. Ako bi se take splošne neposrednje volitve vpeljale in morebiti jih popred dobimo, ko mislimo, morebiti že bodo prihodnje volitve — neposrednje: potem posameznim volilcem po občinah ne bode potreba volilnih možev si izbirati, ki bi na mesto njih šli v mesto poslanca volit; ampak vsaki volilec bo sam — neposrednje — imenoval ime tistega, ki ga bo hotel za poslanca v deželnem — ali morebiti celo v državnem zboru imeti. — Kake zmešnjave bodo nastale, ako katoliško-slovenskih političnih društev po vseh farah ne bodedo imeli! — V tej fari ali občini si bodo volili tega, v drugi drugega — in tako se zná zgoditi, da bo ravno tisti večino glasov dobil, ki vecini ljudstva ne bode všeč — in naši nasprotniki bodo imeli zopet prosto polje za svoje sleparije. —

*) Ta napis je neko svojbino močno osupnil, kakor bi bilo to kaj novega, da se katoličani poganjajo tudi za pravice svoje dežele in svojega naroda! Ali se hoče mar cerkev in narodnost vsaka v svoj žakelj dati zašiti, ter pohlevno terpeti, da bodo „Laibacherica“, „Tagblatt“ in tako imenovani vstavoverneži njima po glavi bili? — Na napisu pač ni kaj ležeče, in lahko se sorémeni; gotovo pa pisatelj ni mislil, da le samo „Slovinci“ ali pa samo „politikarji“ morejo udje biti. Katoličani ljubimo svoje in vsak narod, — bodi si kdo Nemeec, Lah ali Madjar; bratiti v načelih pa se zamoremo le s tistimi, ki pravico za vse terdijo in resnice sv. vere ne žalijo. Omenimo naj še o tej priliki, da v kratkem pride na svitlo knjižica, ki bode bolj obširno to pojasnovala, kar je tukaj v posnetku povzeto, in ki ima biti v korist katoliški veri, narodovim pravicam in edini močni Avstriji. Vr.

Sicer se ne more vediti, na kakov način se bodo take volitve veršile, bodo li postavim volilci v občinski pisarnici ali morebiti v pisarnici okrajnega zastopa ali kde — za poslanca glasovali, ker še zadevajoče postave nimamo; pa vendar že to lahko vsaki poprej sprevidi, da je naša reč pri volitvah v toliko večji nevarnosti, kolikor več nevajenih (nediscipliniranih) volilcev volit pride. Nedisziplinirani volilci se pa tisti imenujejo, katerih eden to drugi drugo trobi, katerih eden tega drugi družega voli, ker se niso popred pogovorili in si niso poprej besede dali, da bodo vsi enako govorili in glasovali.

Važno opravilo so tudi volitve za občinski in okrajni zastop! Kjer v teh dveh zastopih pravi možje ne sedijo, lahko občinstvu veliko škodujejo in veliko zmešajo. — Občinsko premoženje, občinske naprave, krajno policijo in še veliko družega ima občinski zastop v svojih rokah, reči, ki znajo srenjčanom do živega segati, ako si pravih možev za svoje zastopnike ne izvolijo. Kaj je lepšega kakor red in mir v občini, in ravno ta je močno zastavljen na sposobnost župana. — Ako se med službo božjo ali pri priložnosti procesij itd. nered godi, se smé po gostivnicah razsajati itd., je tega župan kriv. — Kjer so občinski odborniki in svetovalci z županom vred dobri kristjani, — tam se tudi božja služba s hrušem in trušem motila ne bode, — tam bode tudi po noči lep mir gospodoval; kjer so občinski odborniki pošteni možje in umni gospodarji, tam bo tudi občinski blagor čedalje bolj rastel. — Še večjo oblast pa ima okrajni zastop (bezirksvertretung). Okrajna kasa ali blagajnica, okrajne priklade za uboge, za ceste, za odganjanje potepuhov od gosposke do gosposke, za vprego, poskerba za nastanitev vojakov po hišah ali za vkvartirovanje itd., vse to ima okrajni zastop v svoji oblasti. — Nove pravice pa sta občinski in okrajni zastop še po novi šolski postavi dobila; kajti občinski odbor voli ude krajnega šolskega svetovalstva, okrajno šolsko svetovalstvo pa, v katero okrajni zastop 5 udov voli, imenuje krajnega šolskega nadzornika. Na taki način imata ta dva zastopa po večem tudi poduk in odrejo otrok v svojih rokah. — Da nekeršanski, brezverni ali kakor se taki sami radi imenujejo, — liberalni — okrajni zastopniki ne bodo zvestih katoličanov in zopernarodni narodnih možev v okrajni šolski svét volili, in da nekeršanski in zopernarodni udje okrajnega šolskega svetovalstva ne bodo katoliškega in narodnega moža za krajnega šolskega nadzornika nasvetovali, — je jasno — in tu pa tam že tudi iz skušnje dopričano. — Ravno to velja tudi od občinskih zastopnikov zarad volitve v krajni šolski svét. — Kdor tedaj hoče, da bi se otroci učili svojo sv. vero, cerkev in narod ljubiti in spoštovati, ta mora, kolikor je naj bolj mogoče, za to skerbeti, da v te zastope le keršanski in narodni možje pridejo.

Da se pa v vseh teh rečeh prav dobro podučite in se na volitvo, kadar bo razpisana, prav dobro pripravite, Vam je zopet katoliško-slovenskega političnega društva potreba. — V teh društvih Vam bodo vaši duhovniki in tudi drugi svetni katoliški in narodni gospodje, če se v vaši okolici nahajajo, vse zadevajoče cesarske postave brali in razlagali, in kadar bo kaka volitev za občinski ali okrajni zastop, bodete zopet vsi eno vedili, kar se bodete popred v društvu pogovorili in bodete — zmagali. —

Pa ni zadosti, si le dobrega poslanca izvoliti, temuč potreba je tudi z njim v vedni dotiki ostati. — Volilcem ni zadosti in ne sme zadosti biti, da samo vejo, da njihov poslanec v Ljubljani, v Gorici, v Gradcu itd. ali morebiti celo na Dunaju sedi, — temveč morajo tudi vediti, kako da se tam obnaša, kako govori, se li tudi kaj za pravice svojega ljudstva poskuša, ali morebiti samo le svojo dnino (diete) in dunajsko in graško itd. veselje vživa. — In vse to dobro zvediti, Vam bodo zopet katoliško-slovenska društva priložnost dale. — Ako bodete po svojih društvih zvedili, da vaš poslanec ne govori tako, kakor Vi želite, da se vam je ali v katoliškem ali v narodnem ali gospodarstvenem oziru izneveril: mu bode vaše društvo naravnost pisalo, da ljudstvo drugač hoče, kakor pa njegov poslanec govori; in če bodo poslancu vsi njegovi volilci tako nezaupnico dali, — bo moral od poslanstva odstopiti, ako mu je kaj do poštenja, — in volilci si znajo družega poslanca izbrati, ki jih bo bolje zastopal, kakor poprejšni.

Zna se pa tudi zgoditi, da poslanec ravno tako govori — kakor njegovi volilci hočejo, in da se mu vendar od nasprotne stranke očita, da ljudstvo ni njegovih misli. — Tukaj je dolžnost ljudstva naravnost pred celim svetom povedati, da je tako očitjanje lažljivo, in da je ono s svojim poslancem enih misli, — in to se stori z zaupnicami, ki jih volilci svojim poslancem pošiljajo, s katerimi se njim zahvaljujejo za njihov trud, pa jih tudi oserčujejo, še za naprej se tako hrabro vojskovati za ljudstva pravice. — In tudi za take zaupnice bode društvo skerbelo.

Pa katoliško-slovensko društvo ima tudi pravico napravljati peticije ali prošnje do cesarja, do gosposke zbornice, do hiše poslancev, do deželnega zbora itd. — Če se bode tedaj hotela kaka postava napraviti in skleniti, ki ljudstvu ni všeč, — berž si bodete v društvu peticijo napravili, v kateri bodete ali od deželnega zbora, ali od hiše poslancev tirjali, da naj take postave nikar ne sklene, ali morebiti celo cesarja prosili, da naj te ali te od deželnega ali državnega zbora sklenjene postave nikar ne poterdi, ker je ljudstvo noče imeti. — In če se bodo iz celega cesarstva take prošnje na Dunaj pošiljale in bodo tam videli, da nas je več kot 25 milijonov enih misli, — se bo zaupljivo tako sklenilo, kakor ljudstvo želi.

Strašno šibo si ljudstvo plete, ako si pravih možev ne izvoli za svoje poslance. Da se bodete tega bolj prepričali, vam hočem iz zgodovine povedati nekoliko izgledov. Tudi na Francoskem so se leta 1789 volili poslanci, pa Bogu se smili! da si volilci niso bili pravih možev izbrali.

Ti poslanci so sicer ljudstvo marsikterih starih verig oprostili, pa so ga še v vse hujše nove vkovali: stegnili so bili svoje roke celo zoper Boga, in so hoteli tudi Njega, Gospoda nebes in zemlje, z njegovega trona ali prestola vreči, ker tako daleč so bili v svoji dušni zaslepljenosti zabredli. Hudobni in bogokletni neumneži so se vedli, kakor da bi bili oni čez Boga oblast imeli. Vero so bili čisto odpravili, očitno so terdili, da Boga ni, in da človek duše nima, kakor tudi dandanes novi ajdje govorijo. Sv. Rešnje Telo so tep-

tali, sv. posode oskrunjevali, cerkve podirali, mašnikov so na tisuče pomorili; — nedelja se ni smela več praznovati, namesti nedelje so vsaki deseti dan za posvetni deželski praznik oklicali, ne da bi na ta dan saj Boga častili, temuč le, da bi si ljudje in živina počili. Gorjé vsakemu, ki se je prederznil očitno prekrizati se, — smert mu je bila gotova, če ga je kdo tedanji gosposki ova-dil! — Trikrat gorjé mašniku, ki je še svoji veri zvest ostal in daritev sv. maše opravljal! Mašnik in vsaki, ki je pri sv. maši bil, je smertni kazni zapadel. Ker so se pa vendar nektera mesta in cele dežele še za Boga in sv. vero potegovale, je tedanja francoska vlada kerdela vojakov, ki jih je ljudstvo peklenke čete imenovalo, razpošiljala od vasi do vasi, od mesta do mesta s poveljem, da povsod, kjer ljudje nočejo od vere odstopiti, morajo vse z ognjem in mečem pokončati. Štir in štir-deset tavžent tako imenovanih giljotin ali smernih sekir je bila vlada po Francoskem razposlala in razpostavila, ki so imele namen glave posekati vsim zvestim katoličanom. Tisuče in tisuče ljudi je bilo zavoljo sv. vere pomorjenih. Curkoma je po Francoskem kri kristjanov tekla. — Ker vere in cerkev niso več imeli, tudi zakonov niso bili zmožni več pred altarji sklepati. Toraj so bili postavili tako imenovani civilni zakon, ki se je pred posvetno gosposko sklepal. Da taki zakon nima ne v katol. cerkvi ne pred Bogom veljavnosti, temveč da taka dva po nauku naše sv. vere živita v pregrešni zvezi, je vsakemu katoličanu jasno kakor beli dan, kajti Bog je cerkvi, ne pa posvetni oblasti, sv. zakramente izročil.

Ker so pa ti civilni zakoni od začetka še celo razvezljivi bili in je tedajna skoz in skoz brezbožna gosposka razvezo takih zakonov podpirala, se je samo v Parizu v dveh letih 5900 zakonov zopet razvezalo, in na tavžente otrok je vsled tega naj hujša revščina tlačila. — Pa vsega tega še ni bilo zadosti. Da bi svoji ostudni slepoti krono na glavo djali, so takratni postavodajalci in tako imenovani „filosofi“ (modrijani) 10. novembra l. 1793 praznovali še poseben praznik, sicer ne Bogu, ki niso vanj verovali, ampak na čast „svoje pameti“, ki je pa niso imeli. Na prekrasen voz so bili posadili neko nesramno žensko, pod nogo so njej djali božjo martro ali križanega Jezusa, in so jo tako peljali v dolgi procesiji skoz mesto Pariz v nekdanjo škofovo cerkev; tam so jo z božjo martro pod nogami na altar postavili, so jo s svetim kadihom kadili in nesramnosti na čast himne prepevali.

Taka se je tedaj na Francoskem godila, ker si ljudstvo ni bilo pravih možev za poslance izvolilo, ampak je bilo oblast izročilo ljudem, ki niso nič vere imeli. Ker so se bili pa v malo letih Francozi prepričali, da tam, kjer vere v Boga ni, tudi oče pred svojim lastnim sinom in sin pred svojim lastnim očetom, sploh človek pred človekom varen ni, so vsi koperneli po boljših časih, po časih, da bi smeli zopet Boga po svojih cerkvah častiti in doma po keršansko in mirno živeti. Celo diktator Robespier, ki je bil poprej eden naj večih trinogov in bogatajcev, je začenjal spoznavati, da so ljudje brez vere hujši kakor dereča divja zverina, in da jim brez vere ne moreče skupaj živeti, ker eden drugemu po življenju in premoženju strežejo. Toraj je on konvent ali zbor poslancev pregovoril, da so postavo dali, da se mora verovati, da je Bog, in da je duša človeška neumerjoča. Tudi poslanec Lecointre jih je neizrečeno ginljivo nagovarjal, da naj se zopet k Bogu oberne, ker bodo drugač Francozi eden družega pokončali. Rekel je med drugim: „Ljudstvo brez vere, brez bogočastja, brez cerkev in očitnih Božjih služb mora tudi biti brez domovine in brez pravosti (to je,

brez lepega zadržanja) in si pripravljala samo svojo sužnost. Zaničevanje vere je naše veliko kraljestvo pogreznilo, in ta osoda bode vsako ljudstvo ali narod zadela, čigar postavodajstvo se ne opira na nepremakljivo podlago nravnosti in vere.“

Da je Lécointre prav imel, nam spričuje tudi najnovejša zgodovina italijanskega kraljestva. Postavodajalci tega kraljestva so jeli vero teptati, t rej škofe in mašnike preganjati, celo podobe matere Božje, ki so popred ulice in terge kinčale, in pri kterih so pobožni mestjani ob sobotah na glas litanije molili in pobožne slavne pesmi prepevali, so jim začele presedati, tako dolgo, da so jih iz ulic in tergov spravili, kajti prisilili so mestjane, da so jih morali na dvorišče svojih hiš spraviti, kjer se zdaj častijo, ker je to na ulicah prepovedano. — Vse cerkveno premoženje so poprodali in si z denarji svoje žepe polnili, ljudstvo pa, kteremu so popred vedno več srečo in blagostanje obetali, so v neizrečeno revščino pahnili. — Ne le od vsake kaplje vina, ki ga kdo pije, od vsake živine, ki jo doma zakolje, ampak celo od vsake pesti žita, ki si ga kdo dá somleti, mora tako visok davek plačati, da se je že po več deželah italijanskega kraljestva kri prelivala, ker se je ljudstvo plačevanju tako kervavih davkov z orožjem v rokah ustavljalo. — Sreča se na Italijansko tako dolgo ne bo povernila, dokler ne bodo dobri možje kermila v roke dobili in ne bodo postav dajali, ki veje v njih pravi keršanski duh. — Clovek, ki sv. vero zaničuje in zasramuje, se tudi svojega bližnjega tlačiti sramoval ne bode. — Da se pa na Italijanskem taka godi, je ljudstvo samo krivo, ki si boljših poslancev ni volilo.

Tudi na Bajerskem bi bili radi poslanci tako delali. — Ker so imeli ministre na svoji strani, so dali po časnikih in zborih zasramovati sv. katoliško cerkev, kolikor je bilo mogoče, in že so se pripravljali postavo dati, vsled ktere bi se bile šole od cerkve ločile, to se pravi, brezverne napravile. Pa ljudstvo je te brezbožne namene hipoma spoznalo, po vseh farah so si napravili politična društva, v kterih so se kmetje z duhovniki in drugimi še dobro katoliškimi gospodi posvetovali, kaj bi bilo storiti, da se tem cerkvi sovražnim nameram v okom pride, in ko so bile zadnje volitve razpisane, so po vsem Bajerskem vsi katoličani eno vedeli, in so kakor en mož vsi ravno tiste moze za svoje poslance si izvolili, in po svojih poslancih celo svojega kralja prisilili, da je moral poprejšnje sv. veri sovražne ministre iz službe djati in na njih mesto nove postaviti, ki so ljudstvu po volji. — Da je bila novih poslancev perva skerb na to delati, da bi se davki znižali, in število vojakov zmanjšalo, se samo po sebi razumi. (Dalja nasl).

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Z Dolenskega. Sv. misijon. (Dalje.) Kadar se čč. gg. misijonarji bližajo, naj se slovesno z zvonjenjem sprejmejo. V svoji ponižnosti, se vé, tega ne zahtevajo, ali: Quam speciosi pedes evangelizantium bona — pacem. (Rom. 10, 15.) Sej zvonovi tudi celi tari glasno oznanujejo čas milosti Božje — obiskovanja božjega.

Red pri sv. misijonu je ta-le: Pervi dan sv. misijona se čč. gg. misijonarji med petjem „Benedictus“ slovesno v cerkev vpeljejo. Pred velikim altarjem pokleknejo in g. duhovni pastir (župnik) jih s kratkimi besedami pozdravi. Zna tudi pristaviti, zakaj da je sv. misijon njemu in faranom potreben itd., kakor je komu drago in prilično. Potem jim podá po versti štolo, ter jim izroči vso svojo duhovno oblast za čas sv. misijona. Berž potem je začetni govor, v kterem se namen in zavmen sv. misijona razloži.

Vsaki dan so trije govori: zjutraj, ob 10, po poldne. Obsirniši od tega govoriti tu nîne prostora, ne pri-

ložnosti. Splošni zapopadek pa je: Cilj in konec, zakaj da je clovek stvarjen; kaj je volja Božja; kaj je greh in kakošni njegovi nasledki; od milosti in usmiljenja Božjega do grešnika. Pripravljanje k sv. pokori; stanovni govori za otroke, moze, žene, fante in dekleta. (Tudi pri teh se cerkev nikomur ne zapira; vsaki zamore zraven biti.) Prošnja za odpušenje in spravo zavoljo nevrednih obhajil in onečastovanj presv. Rešnj. Telesa; slovesno ponovljenje kerstnih obljub; govor in molitve za duše v vicah; blagoslovljenje in vstanovljenje misijonskega križa; blagoslovljenje rožnikrancev, svetinj; sklepni govor in blagoslov s presv. Reš. Telesom.

O vsem tem še nekatere opombice. Vsaki mora biti saj pri petih govorih, če hoče biti deležen popolnoma odpustkov sv. misijona. Ko bi se komu primerilo, da bi zavolj kakoršnega koli zadržka spovedi ne opravil, zamore v tisti cerkvi še skoz pol leta misijonskih odpustkov deležen biti.

Naj se skerbí posebno za vsakteri red v cerkvi, doma in povsod. Vse mora biti o gotovi uri. Ne čaka se nobeden ne k obedu, ne k večerji; jedila naj sledijo hitro. Vse to so malenkosti, pa ko bi bila kje nasprotna navada in bi tega kdo ne vedil, bi lahko v zadrego prišel, ali še celo „ausgemachtes“ namesti „eingemachtes“ dobil. —

Spovedovanje se začne veči del drugi dan popoldne, ali tretji dan zjutraj za otroke do 16. leta. Pred spovedjo je vselej stanovni poduk ali govor, ker zoper stanovne dolžnosti je gotovo povsod naj več pregrešenja. Prav je, da se faranom že pred oznani, naj stanovnega poduka nikar nikdo ne zamudi. Spovedi so, kakor sem že spredej opomnil, veči del dolge spovedi, ali od celega življenja, ali od dobro opravljene prejšnje dolge spovedi. Na dobro opravljeni dolgi spovedi je pri misijonu gotovo vse ležeče; kristijani se na njo vedno sklicujejo in tudi po pravici. Koliko polajšanje je to na vse strani o spremenu stanú ali o smertni uri. Kaj pa, če bi bila slaba, poveršna? Gorje spovedniku in spovedencu (oba sta morda kriva); zato dokler ne misli kdo natančen biti, naj ne hodi ne k spovedi, ne v spovednico. Tudi gg. misijonarji so pri poduku od spovedi silo natančni. Rekel sem pred „po vsi pravici,“ in rečem to še enkrat. Že sv. Terezija je nekemu spovedniku pisala: „Duhovni oče! pridigovajte pogosto od kesa (spovedi), ker gotovo hudič grešnikov v nobeno mrežo toliko ne vlovi, kakor v to.“ Tudi ranj. škof Slomšek so tirjali, naj se od sv. pokore vsako leto govori in učí.

Od kesa ne moremo tu dalje govoriti, kar pa spoved tiče, bodi mi dovoljeno nekaj opomniti, kar spoved pospešuje ali ovira, kakor je poduk in priprava. Zakaj je obsirna navada, da spovedenci nikoli števila grehov ne povedó, ampak le po verhu: Včasih sem storil to — včasih to — včasih to; ... zdaj pa več ne vem. Je to pač spoved? Gotovo ne; to je le imenovanje nekterih pregreškov, spoved pa ni. Vender ne more vse eno biti, ali se greši enkrat, dvakrat (to je že „včasih“), ali 5, 10, 15krat (to je tudi „včasih“), ali greši eden tolikrat na dan, ko drugi na teden (oba pa morebiti rečeta „včasih“).

Pri takih zanikernih spovedih družega pomočka ni za spovednika, kakor tudi zanikarno tje v en dan spovedenca odvezati, ali pa spoved spet od kraja začeti. Da so potem spovedi pol daljši, kakor bi bilo treba in toraj spovedniki in spokorniki močno zadrževani, je vsakemu očitno. Ali od kod pa vender to? Res, povej marsikterim enkrat, desetkrat, jim je vse eno, tako so v navadi zastareli. Da je pa navada tako zastarana in obsirna, je marsikdo kriv, ki znabiti ne misli. (Custos hominum et morum, quare hoc permittis?) Po natančnem poduku, kakor se uajde v vsaki „pastorali,“ — v vsa-

kem, tudi sicer malem „katekizmu,“ tirjaj od otrók in odrasčenih natančno spoved, pa se bo dalo.

(Dalje nasl.)

Iz Gorice. V malem semenišču so bili naš prevz. nadškof učencem napravili pred veliko nočjo duhovne vaje, da so se prav lepo pripravili za bolj veselo obhajanje častljivih velikonočnih praznikov. Vodil jih je vis. č. o. Janez Stare od 8—11. mal. travna.

Obseg premišljevanj je bil naslednji:

1. Božji namen pri stvarjenju človeka: slava Božjih popolnost. — 2. Kako resnobno nas Bog hoče zveličati, nas uči Kristus z besedo in djanjem. — 3. Le ljudje prepogosto na svoj poklic pozabijo. — 4. Greh angelov, Adamov, dijakov. — 5. Ostudnost smertnega greha gledé na Boga. — 6. Strašni nasledki greha za dušo. — 7. Smert grešnika je grozna; pozabljivost na smert je vir vsih hudobij. — 8. Pogled na truplo po smerti: gnjiloba — kosti — prah. — 9. Gorečnost in stanovitnost v službi Božji.

1. Spoved je od Kristusa samega vstanovljena. — 2. Kako se je spovedovati? — 3. Želje Kristusove se z nami skleniti v sv. obhajilu. —

Večidel je vsako premišljevanje in razlaganje ter-pelo celo uro; dijaki so bili pazljivi, tudi so celi čas „silentium“ vzorno ohranili, še celo mali dečki. Vidi se, kako umno jih g. vodja Jož. Marušič vadi v čednem redu; kajti vidilo se je, da ne posiljeno, ne hinavsko, temveč iz zavednosti svoje dolžnosti so se tako lepo vedli. Ginjen veselja jem oral biti, kdor je na nje gledal, ter se spomniti na besede sv. Duha: „Bonum est homini, quum postaverit jugum ab adolescentia sua.“ (Thren. 3, 27.) Ali pa tudi na besede rimskega pevca: Oderunt peccare boni virtutis amore.

Hudobnež takrat ne greši,

Ko kaznovanja se boji;

Al dobri greha se zderži

Z ljubezni blage čednosti.

Novo je poslopje kaj lepo; — nov je duh, — vse je novo. — Dobrega sadu se nadjamo vsi; ne bode se pogrešal: Hvala Bogu, in prevzv. nadškofu!

Iz Maribora. „Preminulo je veselje našega serca, naš zbor se je v žalost spremenil. Odpadla je krona našaj glavi.“ Tako smemo tožiti bogoslovci mariborskega semenišča s prerokovimi besedami na grobu svojega ljubega prijatelja in tovariša Janeza Smodiša, ki je letos na veliki petek — gotovo posebna milost božja — za pljučno boleznijo v Gospodu zaspal. Rojen 25. apr. 1844 v Ljutomeru, je študiral z izverstnim vspehom do 6. šole na mariborskeje gimnaziji, potem pa, ko se je k. v. odgojišče „Viktorinum“ v Celje preselilo, z ravno takim vspehom na celjskeje gimnaziji. Doversivši izverstno gimnazijske študije, prepričan o poklicu za duhovski stan, je stopil 1867 v mariborsko semenišče, ter bi bil letos kot bogoslovec tretjega leta posvečen, ko bi ne bila božja previdnost drugače odločila.

V vencu njegovih dušnih lepotij so kaj krasno cvetele še posebno tri cvetlice: prava pobožnost, neutrudljiva marljivost, in odkritoserčna priljudnost, ki mu je naklonila serca višjih in tovarišev. Kot cerkovnik semeniške cerkve je skerbela, da je bila cerkev dostojno okinčana in olepšana, posebno o večih praznikih. Jasen dokaz temu je občno žalovanje po njem, in slovesni in veličastni spreved na veliko noč popoldne. Ko bi ga bil Bog ohranil, smela bi bila cerkev in narod veliko pričakovati od njegove bistre glave; sej ves je gorel stati enkrat med možmi, ki vse svoje moči darujejo za časni in večni blagor človeštva.

V Božji previdnosti, ki vse prav ravná, je bilo, da se mu ta želja ni spolnila; Bog ga je k sebi poklical. Naj počiva v miru! Vsem njegovim znancem in pri-

jateljem, in bralcem Daničinim pa ga s temi versticami priporočajo v blag spomin njegovi tovariši.

Iz nemškega Gradca, 18. mal. travna. Prav veselo je, kar „Danica“ spričuje, da se na Kranjskem korist in potreba ljudskih misijonov vedno bolj spoznava. Ravno to smem reči tudi o nemškem Štajerskem. Se vé, da je to tukaj še ložje, ker je tu več redov in samostanov, ki se pečajo s tim imenitnim delom. Razun že zadnjič imenovanih redovnikov, ki tudi ta čas niso mirovali, so po mojem zadnjem dopisu tudi oo. dominikani in jezuitje misijone imeli, in sicer jezuitje ob solnograški meji, kjer so ljudje s toliko gorečnostjo se vdeleževali, da po dopisu v „Volksblatt-u“ je sem ter tje ali hlapec kuhal, ali dekla konje opravila, ali kaka protestanška soseda vse oskerbovala, da so mogli vsi drugi k misijonu priti. Na zadnje pa so se soseskine predstojniki še posebno šli pridigarjem zahvalit. V Gradcu je bil cvetni teden v farni cerkvi oo. minoritov pri „Marii Pomočnici“ misijon, ki so ga vodili oo. lazaristi; veliki teden pa je imel vikši lazaristov eksercicije za gospé višjih stanov v škotovi domači kapeli, ki je precej prostorna.

Tudi katoliške konservativne društva se vedno bolj množijo in poživljajo, in zbujaajo katoliško in vstavno zavest. V graški „harmonii“ so bili v postu nedeljske večere domači shodi, in začel je prof. Weiss*) poljudne govore iz zgodovinske omike (culturhistorische Vorträge). Učeni gospod vé v zgodbo ene same imenitne osebe tako mikavno zgodbo cele dobe vplesti, da ga je prav prijetno in podučno poslušati. Ko je menda že vlani govoril o francoski prekucii in kraljici Marii Antonii, so se nektere poslušavke kar jokale. Enkrat pa je dr. Kaulich, sloveči modroslovec, kterege delo „über Möglichkeit, Ziel u. Grenzen des Wissens“ (da o drugih njegovih delih ne govorim) je prav v katol. duhu pisano, razlagal nove znanstvene preiskovanja o premikanji enakonočja (Präcession der Nachtgleichen), s kterimi so spodbite Vogt-ove domišljije o starosti človeškega rodú.

V drugem natisu Knauer-jevih govorov o Vogtu in njegovem poslušavstvu je ta reč obširno razložena. — Tudi po kmetih imajo katol. društva vedno več vpliva, kakor se je zadnje tedne pri volitvah okrajnih zastopništev pokazalo. Na par krajih so vseskozi konservativni zmagali, drugod vsaj pri volitvi zastopnikov za kmete in vélike posestnike. Liberalni dopisniki po svojih časnikih (kakor na zgornjem Avstrijskem) že po policii vpijejo. Štiri duhovne so že v kratkem ovadili (denuncirali), pa ker je gospóska tudi drugo stran poslušala, se nič ne sliši, da bi kdo dalje v tožbo prišel. Posebno hudo je bilo, ko je frančiškanski gvardijan in fajmošter v „Marija-Lankovicu“ v prvem shodu novega društva rekel: „Ko bi kdo k Vam prišel in Vam dokazoval, da niste družega ko opice, ko neumna živina, ali bi mu slavo vpili in 2400 gl. dali? — Odgovor: „O ne!“ — „Glejte, v Gradcu pa so Vogtu tako storili, in potem še pravijo: „Neumno kmečko ljudstvo!“ — V liberalnih adresah zoper misijone in kloštre je bilo namreč govorjenje o „unendlich dummes und denktaules Landvolk.“ Menim, da ni odveč, da opomnim še enkrat znano izreko angleškega pisatelja Adama Smith-a, začetnika nauka o narodnem gospodarstvu: Kmetje imajo sicer manj govornosti, pa več razumnosti, kakor mestni rokodelci v enakih okoliščinah.

Pa tudi mnogo neprijetnega bi vedel povedati, pa kaj pomaga tožiti? Pri volitvah v mestni zbor, ki je bil ves prenovljen in pomnožen po novi postavi, so libe-

*) Odkar sem zadnjič pisal, sem zvedel, da se v neki izverstni redovni hiši njegova zgodovina pri kosilu glasno bere, in letošnje „histor. polit. Blätter“ pravijo, da je „ausgezeichnet durch Adel der Gesinnung und Eleganz der Sprache.“

ralci vseskoz zmagali in v zboru veje ravno tisti duh, kakor v lanskem, kateri je zoper kloštre „peticioniral“, da ne postanejo „krebsschaden“ državi. Nič ni pomagalo, da so ravno vlani doklado k mestnemu davku povikšali, da je ravno zdaj z novimi hišnimi številkami nove zmešnjave in stroške ljudem napravil; kakor je nasvetovalo demokratično društvo, tako se je vseskozi volilo in gg. penzionisti so „disciplino“ dobro znali. (Tako nek liberalen list.) Duhovna katoliškega, se vé, ni nobenega vmés, protestanški pastor pa je celó prednik (Obmann) šolskemu odseku. Ni čuda, da so koj protestanški šoli dovolili letno podporo 1200 gl., in da smé ostati privatna, tedaj konfesionalna, in da naj jo tudi otroci drugih vér smejo obiskovati, dokler ne bo na tem kraju mesta nove šole. — Konservativno društvo je sklenilo in nasvetovalo vdeleževati se volitve, češ, da se vsaj vidi, da upor raste. Drugi pa so se vender zderžali, „ker je vse zastoj, dokler vlada in volilni réd za une dela.“ Celó nekteri taki, ki niso ravno klerikalni, pa jim je liberalna prenapetost zoperna, so rekli, če ne morejo drugač v zbor voljeni biti, kakor s priporočanjem demokratičnega društva, da rajše niso voljeni.

Še o socijalnem ali delavskem vprašanji (arbeiterfrage) bi lahko veliko govoril, kako posebno po velikih mestih vsem strankam na pete bije, naj ga premišljujejo in nevarnosti odvernejo, ki društvu protijo, če se zanemari ali na napčne pota zakrene. Napčne so gotovo pota, ki delavcem vero in spoštovanje do Boga in duhovstva jemljejo. Zakaj komur vera ni več sveta, mu ne bo nič več svetega, narmanj pa bogatinov premoženje! Koliko veselje je bilo po liberalnih listih, ko so delavski zbori mahali le po papežu, po kloštarih, po duhovstvu in konkordatu; — pa zdaj mahajo tudi po bogatinih, poslancih in časnikih. Kako so govorili v Penzingu, je „Danica“ povedala. Tudi pri nekem zboru delavcev na Dunaji (3. aprila) so govorniki delavce opominjali, naj ohranijo sovraštvo zoper — bogatine („Schmeerbäuche“ so jih imenovali) in liberalne časnike, katerim niso ravno prijaznih naslovov dajali. Vladinemu komisarju, ki jih je ustavljal, so vpili: Ausreden lassen! Ravno tako pri nekem graškem zboru, o katerem bom koj govoril. Vender komisar tu ni bil tako ojster, kakor se je godilo pri nekem kat. konservativnem zboru, ko je neki drugi komisar govornika zoper „liberalne časnike“ ustavil rekoč, naj tolikrat imena „liberalnega“ ne izreka, ker je tudi vlada liberalna, drugač bi mógel zbor razpustiti! — Strašna sta bila dva zboru tukajšnjih „delavcev“ v začetku marca, kjer se je divje dražilo zoper duhovstvo, pa tudi zoper bogatine, tako da neki dopisnik za „Volksblatt“, ki je bil prvič pričujoč, ni mogel celo noč spati iz skerbi, kaj bo iz tega. Logike v govorih ni bilo veliko, strasti pa silno!*) Ker so liberalni časniki le govorjenje zoper duhovstvo in kloštre priobčili, so se drugi ponedeljek spet zbrali in še hujše germeli zoper liberalce: „Mi nočemo biti njih težaki (Handlanger) zoper duhovstvo.“ Nar bolj pametna pa je bila pri tem zboru beseda nekega govornika: Naj bi delavec ne zapil po kerčmah zaslužka celega tedna. — Vsi taki zbori so v ponedeljek zvečer, ker v nedeljo dopoldne delajo, v ponedeljek pa praznujejo! Dokler so govorniki le zoper duhovstvo šuntali, se ni dosti gledalo, kdo in od kod so. Zdaj pa, ko dalje segajo, se bere po raz-

ličnih listih, da bo vlada gledala, da ne bodo neznani ptujci, brez gotovega dela, le pod imenom „arbeiter“, smeli zborov sklicovati. Sád pa dozdanjega hujskanja zoper vero po nekterih fabrikah grozovito raste, kakor se prepričamo iz dopisa nekega delavca v „Volksblattu“ (31. marca): „Imam po 14 gold. vsaki teden in bi bil prav zadovoljin, ko bi le ne bil prisiljen vsako nedeljo in zapovedani praznik do poldne delati. Med 2000 delavci te fabrike jih ni 50, ki bi šli le enkrat v letu v cerkev. Še huje pa je to, da med njimi se sliši vseskozi zabavljanje zoper vero, Boga in duhovne. V tem jih je vlani še Ronge poterdil. Skorej nobeden ne veruje v Sinu Božjega in neumerjočnost duše. Domá in v gostilnici in pod milim nebom govoré, da ni Boga, in če je, kako da terpi, da duhovni take reči počenjajo (namreč, kar se liberalni časniki nalažejo) in ljudi za norce imajo. Tako in še hujše govoré (kar se pa ne spodobi praviti) in med takimi živeti in delati, brez vse tolažbe verske, mi je nar hujše.“

Znano je, da so potrebe in okoliščine v tem oziru po različnih deželah različne, vender, ker je vedno več mašin in fabrik, in vedno več revščine, je povsod potreba, da se duhovstvo bolj ali manj peča s „socijalnim vprašanjem.“ Leta 1863 so v Monakovem zbrani kat. učeni možje iz Nemškega to reč posebno mladim bogoslovskim učencem priporočevali. Govorili so Döllinger, Moufang, Schulte, Friedrich, Heinrich, Vering, Jörg. (Verhandlungen d. Vers. kath. Gel. S. 76 ff.) Koliko so o tem že pisali „Hist. pol. Bl. in škof mongunški! koliko so se posvetovali občni zbori kat. društev po različnih mestih na Nemškem. Reč pa je za zdaj še silno težavna, ker so okoliščine po raznih deželah tako različne in je za resničen preudarek treba ukov in vednost, ki se le redko najdejo, in potem pripomočkov, ki se le počasi in s skupnimi močmi zamorejo doseči. Ko bi danes se prikazal drugi Vincencij Pavljanski, pač bi najdljiva njegova ljubezen še vse drugih potov iskala, kakor jih je bilo v njegovem času potreba; in vender dan današnji še po toliko skušnjah njegove naprave po toliko deželah ne najdejo prostora! Svicarski kapucin o. Teodozij Florentini in knez Demetrij Galirin (ko misijonar v Ameriki pod ptujim imenom, glej Hist. pol. Bl. Bd. 55. S. 366) sta pot pokazala, kako bi se revšini novega časa s pomočki sedanjega časa moglo v okom priti. —

Koliko je hranilnic in zavarovalnic, koliko razno-terih očitnih dolžnih listov, kolik razloček je med njih obrestmi in obljubami, kako različne so sodbe in priporočevanja časnikov o njih vrednosti, veljavnosti in zanesljivosti! Kdo vé tu razločiti in svetovati ljudem po mestih, ki imajo skorej vse premoženje v „popirjih“, ki take „popirje“ zapušte otrokom za dedišino itd.? To-rej to niso prazne vprašanja! Še več! Koliko cerkvá, dobrotnih in cerkvenih vstanov imajo ali vse svoje premoženje, ali vsaj deloma v takih „popirjih.“ Kolikokrat se zgodi, da časniki za dober denar ali pa iz nevednosti priporočajo društva, ki stojé na slabih nogah, ali ki iščejo le zase velikih dobičkov, tistim, pa ki se nanje zanašajo, kaj malo pušče. Jaz bi o tem lahko več govoril in posebno iz „Hist. pol. Bl. Bd. 58 u. 59 über das Versicherungswesen“ und „Werth der Lebensversicherung“ dokazoval, ker duhovstvo oskerbuje cerkveno premoženje in revnim in zapuščenim tolikrat mora svetovati, je želeti, da bi vsaj nekteri prevdarjali take predmete. Pa je tudi težavno!

Tukajšni shod katoličanov mesca septembra preteklega leta je ravno o tem vprašanji govoril in sostavil odbor v ta namen. Pa o delavnosti tega odbora se nič ne sliši, ker je res ta reč tako neznana in meglena, da človek ne vé, kako se je poprijeti. Vendar gotovo

*) Oboje se razvidi iz nekterih goropadnih stavkov: „Im Reichsrathe sitzen echte Liberale, echte Geldprotzen.“ Ein Mönch hat das Schiesspulver erfunden, daher sind die kath. Priester schuld an Ruin der Völker.“ „Ein Hund zahlt 2 Gulden Steuer, ein Arbeiter soll aber 1 Gulden zahlen: also ist der Arbeiter weniger als ein Hund.“ Mönche und Nonnen faulenzten, die Arbeiter aber müssen arbeiten.“ Na koncu: „Hoch den Social-Demokraten, nieder mit den Pf.“

ni zadosti hvaliti že vsega, kar je na Švicarskem ali na Angleškem, ki so v očeh liberalnih časnikov res zlate dežele; pa katoličani vemo, da katoliška cerkev je malokje tako krivično oropana in v železje vkovana, kakor v Švajci, in da nikjer ni tolike telesne in ravno od tod tudi dušne revšine po fabrikah zraven strašne bogatije v malo rokah, kakor na Angleškem; vemo tudi, kako krivične so sodbe Angležev in vseh, ki v njih rog trobijo, zoper papeževo državo, ker je tam „premalo fabrik!“ —

Iz Rima. Cvetno nedeljo. Danes je bila „capella papale“, to je, slovesna sv. maša v pričo sv. Očeta v baziliki sv. Petra.

Sv. Oče so prišli iz vatikanske dvorane po stopnicah, po katerih je dvorana z baziliko sklenjena.

Pričakala jih je v veličastni cerkvi brezštevila množica ljudstva in duhovščine, posebno pa vsi v Rimu ostali škofje, nadškofje, primasi, patrijarhi in kardinali. Vojaščina, posebno zuavi, so častnostražo po baziliki oskerbovali.

Sv. Oče so se pred kapelo sv. Gregorija napravili v slovesne obleke, ter so jih na prestol vzdignili in jih nesli do kraja zadaj za konfesijo, kjer se je imela obhajati sv. maša. Šli so potem na svoj ob koncu bazilike postavljeni sedež pod visocim baldahinom in so tam blagoslovili oljke, pevaje dotične molitve z navadnim močnim glasom.

Na to so sv. Oče razdelili oljke vsim kardinalom, vojvodu modeneškemu, nadvojvodu toskanskemu, rimskim senatorjem in cesarskim in kraljevim poslancem. Vsi škofje in nadškofje in primasi so jih dobili po papeževem ceremonijarju.

Na to se je pričela procesija. Po navadi jo prične straža plemenitašev in imenitnjakov rimskih, na to gredo vsi domači duhovni papeževi in kardinali, za njimi sv. Oče, neseni na visocem prestolu. V eni roci so imeli oljko, z drugo so blagoslovili okrog stoječe ljudstvo. Šla je procesija skoz stranske vrata velicega čolna iz bazilike, v nje preddvorje (atrium), ki je sprednji del bazilike, in že samo na sebi enako veliki 34 sežnjev dolgi, 12 sežnjev visoki in sedem sežnjev široki cerkvi. Tu je del procesije s sv. Očetom postal pred velicimi vratmi, dokler ni minulo petje, in šla je procesija po drugi strani velicega čolna nazaj do kraja zadaj za konfesijo, od kodar je bila prišla. Bila je na to slovesna sv. maša, katero je imel kardinal Monaco La Valetta. Sv. oče, kakor o drugih enakih priložnostih, so pričujoči na svojem prestolu, zunaj od začetka maše in pri povzdigovanji, zakaj takrat pridejo do dna altarja.

Veličastno je petje papeževih pevcev, ki spremljajo poglavitne dele sv. maše.

Kmalo žumijo, doné, in skoraj bi rekel gromé njih združeni glasovi tje gori po visocih kupelskih obokih, — kmalo se zgublajo in slišati je umnih glasov soprana in alta, kakor pisalke lepo ubrane fisharmonike. Sosebno mikavno in ginljivo je bilo slišati razne kore pasijona, ki so ga ravno ti pevci peli versteči se s ce-lebrantom.

Ljudstva je bilo, posebno iz viših stanov, vse polno, da se je terlo. Pridejo namreč iz vsih krajev sveta katoličani in nekatoličani, da so pričujoči pri veličanskih cerkvenih opravilih te dni.

Tako lepega pogleda v vatikanski baziliki še ni bilo kakor ta dan. — Viditi zraven kardinalov in duhovnov, ki sv. Očeta vselej obdajajo, tudi še okoli 600 škofov (drugi so šli domú obhajati veliki teden in na veliko-nočne praznike), in sicer vsi s palmovimi vejami, se zdi, kakor bi se človek v nebesih znašel med njimi, ki jih je sv. Janez apostelj vidil, v nebesa zamaknjen, v belih oblačilih s palmami v rokah. — O kako lepo je biti

med njimi, ki Boga hvalijo in časté in Božjo čast prepevajo! Kaj še le bo takrat, ko bomo v resnici med njimi tam, kjer vsi v edinosti pojó: Gloria, laus et honor Deo. Slava, hvala in čast Bogu naj višemu! Hosana in excelsis. Hvalite ga na višavah!

Pojmo tedaj z veseljem, ali saj z vdanostjo po poti križa, da pridemo na goro Sijon, v nebeški Jeruzalem, kjer je veselje pripravljeno večno njim, ki Jezusa ljubijo in njegov sv. križ objemajo ter ga nosijo za njim.

Iz Jeruzalema nam daje pisanje preč. o. frančiškana Heriberta Vič-a veselo naznanilo za tiste vernike, ki se jih je pred nekimi mesci po 5 in 5 zedinjalo, da sleherni vsaki peti petek opravi spoved in sv. obhajilo v prid vesoljnega cerkvenega zbora. P. Heribert pravi: „Kako močno ginjeni in razveseljeni so bili sv. Oče s to pobožno in sveto mislijo (spoved in obhajilo opravljati pa maševati v prid cerkvenega zbora), katero misel je 5 gorečih sinov sv. Frančiška Asiskega poslalo z Golgote po vsem svetu, blagovolite povzeti iz lastnoročnega pisma papeža Pija IX, ki so ga pisali do našega (jeruzalemskega) kustosa Božjega groba. Priložim vam tukaj prepis izvirnega pisanja, kar bo gotovo napolnilo tudi deležnike na Kranjskem s tolažbo in veseljem, in na novo vnemalo njih gorečnost za blagor sv. Cerkve in pa za veselo upanje na vesoljni zbor.“

Pismo sv. Očeta se glasi v prestavi:

Papež Pij IX.!

Ljubljeni brat! Pozdrav in apostoljski blagoslov!

Da se sprosi srečno napredovanje in blažen izid prizadevanju vse Cerkve, ki je v vesoljni zbor zbrana, v resnici posebno pripraven cenimo svet, ki so ga tvoji tovariši storili, namreč: vsak dan stopiti na goro Kalvarijo, in zmirom spet darovati daritev tam gori, kjer je naš Zveličar Cerkev s svojo Kervjo pridobil. Toraj se veselimo, da je ta vravnava pobožnim tako všeč bila, da je več tisuč mašnikov, ki so deleč narazen, ravno v tem sklep se zedinilo in se v duhu z vami sklenilo ter bodo po vsem svetu sveto mašo opravljali; pa da se je razun teh še več tisuč družih vernikov pridružilo, ki bodo sveto Rešnje Telo v ta namen prejemale. Zares, ako predobrotljivi Bog povsod rad uslišuje prošnje svojega ljudstva, se gotovo ne bode mogel ustavljati molitvi, ki se zedinjena s prošnjo njegovega umirajočega Sina k njemu dviga. Toraj vam srečo vošimo, da ste mislili na tako izdatno pomoč za Cerkev in za Nas; srečo vošimo ob enem vsim tistim, ki jih je vaše početje zbudilo, da so se Vam pridružili, gnani od enacega spoštovanja in ljubezni. Zato pa prav s celim srcem prosimo milostljivega Boga, da naj vam in vsim za vašo molitev podeli čezobilno veliko plačo. Za vošilo nebeškega blagra pa in ko znamnje Svoje očetovske dobrovoljnosti podelimo apostoljski blagoslov Tebi, ljubljeni sin, tvojim bratom, in vsim tistim, ki so se zapisali v opravilo, ki ste ga vi napravili.

V Rimu pri sv. Petru, 19. februarja 1870.

Papež Pij IX.

Deležnikov, ki za srečni vspah vesoljnega zbora pobožnost opravljajo, je 62.000, med temi 3.200 duhovnov (zunaj kacic 5—600 iz naših krajev).

Iz Drinopolja (Adrianopol), 30. sušca. Poslano pomoč smo prejeli in neizrečeno ste nam vstregli, ker bili smo ravno v naj večji potrebi, čisto na praznem in vse potrebno za živež smo mogli že na upanje jemati. Sedem lét sem tukaj, in v taki potrebi še nismo bili. Bog stotero poverni dobrotnikom na tem in na nem svetu!

Deržine nas je že trideset tukaj in 4 kmetje iz Toposlarja so že tudi dva mesta pri nas, ktere mi z živežem oskerbujemo. Enemu teh so pred nekoliko ča-

som razkolniški greci ženo ubili, zdaj so spet drugemu teh malin uzeli, da si katolici ne morejo žita mleti. V taki potrebi so ti štirje reveži prišli k nam tožit, da jim kaj pomagajmo, če je mogoče. Tožba pri turški gospodski še ni doveršena, pa upanje imamo, da za katolike se bo dobro izšlo. Na ta namen so se tudi vsi 4 te dni pri nas spovedali in obhajali, da bi jim Bog pomagal.

Otrók v šoli in reji imamo že 14; zmerom se množijo. Potreba je nam duhovnov, in od teh kar jih doma izučimo, imamo upanje, ne od teh, ki od drugod pridejo. Čede brez pastirjev postanejo divje in zgubljene. K temu pa, se vé, je potreba pomoči od bratov katoličanov. Protestantje si vse prizadenejo jih na svojo stran spraviti; ravno tako greci: zakaj bi si mi ne prizadeli jih nazaj pripeljati k njih materi katoliški Cerkvi, ker so vendar naši naj bližnji bratje?

Pelinovec.

Za fortšrittlerje in erc-liberalce. Razpisujejo se bojda na mohamedanski „mađrasi“ ali učilišču v Carigradu „ma'alimske“ (učiliške) službe. Vabljeni so zlasti gg. učenjaki, katerim preséda katoliška Božja služba. Ondi bodo hodili v moslimske mošeje se čepéti učiti, in vodili bodo morda k večemu po enkrat na teden (v petek ali turško nedeljo) mladino k tistem duhovnemu opravilu, ki se mu pravi „derviški ples.“ Plača bo, kakor bo. Vživali bodo popolno svobodo ali prostost, če tudi včasih po podplatih dobé, cesar se pa blezo ni bati, ker prosili bodo menda le taki za enako „lichtfreundovsko“ službo, kateri že tako radi drugej čepé, ko je čas k Božji službi iti, ali ki jim je ljubši „derviški ples,“ kakor pa sv. maša.

Razgled po svetu.

Prazniki in nova éra — to ste dve naskrižni reči. Liberalci laški so zaterli že več praznikov, celo še novo leto. Njih poslanci so začeli habati nedeljo s svojimi karbonarskimi rogmí; imeli so očitne seje tiho in poprejšno nedeljo. „Onorevolissimi“ so si blezo za načelo postavili pravilo starodavnih liberaluhov, ki ga že David omenja, namreč: „Odpravimo vse praznike Božje z zemlje.“ „*Quiescere faciamus omnes festos Dei a terra.*“ Poslanec Plutino je spravil na oder žveko, ki se tudi pri nas utegne slišati, rekši: Naj bolje praznovanje nedelje je, da svojo dolžnost spolnujemo, ter deželni koristi služimo. Ali „Unita“ ga je zavernila: „Vaša dolžnost je, o gospodje, dajati dober zgled in praznike praznovati. . . Ali ne skerbé angleški poslanci tisučkrat bolje za „deželne koristi“ kakor pa Vi? In vendar niso nikoli v nedeljo zborovali. — Pri tacih okolišinah ni čudo, ako italijanski vradi delajo tudi drugod mnoge „škandale“ (pohujšanja). V Solunu je 24. sušca (god Viktor-Emanvelov) ondotni laški konzul dal obhajati v greški razkolniški cerkvi god svojega kralja, ker je vikši škof carigrajski katoliškemu duhovstvu prepovedal zadevno slovesnost opravljati. Kdo si vé, če kak drugi ne bode celo k „dervišem“ pribežal, ako bi naletel na značajne razkolnike, katerim bi vendar vest ne dopustila liturgije opravljati za drugoverce? —

Delavške rogovilstva po več evropskih mestih so slabe znamenja. Teh rogovilstev so pa gotovo večí del krive rogovilstva po časništvu in sicer šuntanja, ki izvirajo iz berlogov, ki so sovražni veri in državi. Delavec sam od sebe se ne punta kmali, če ni podpihan.

Amerikansko. V severni Ameriki je bila še leta 1791 edina škofija v Baltimoru in v nji 22 duhovnov in 25 tisuč vernikov, z nekterimi cerkvicami. L. 1850 je bilo že 30 škofij: l. 1856 je bilo na baltimorskem cerkvenem zboru 7 vikših škofov in 40 škofov, in tudi že potlej je napravljenih nekaj novih škofij, in šteje se

katoličanov že 6 milijonov ter šestina izmed vsega prebivavstva. Katoliška cerkev se množi v Ameriki zlasti iz olikanih stanov, oglasujejo se za sprejetje vanjo zdravniki, sodniki, častniki in vradniki, pisatelji, duhovni višji in nižji izmed protestantov in mnogoterih ločin. V državljanski ameriškanski vojski je bilo v obojnem vojenstvu 15 generalov katoličanov. Sloveči pisatelj Rosenthal daje v 3. zvezku o spreobrnjenih mične naznanila o naj znamenitših osebah, ktere so se ob koncu 18. in v 19. stoletji vernile v katoliško cerkev v severni Ameriki. Na prvem mestu je Natanael Thajer iz Bostona, ki se je l. 1785 v Rimu pokatoličil in je bil l. 1790 za mašnika posvečen. Njegova duhovnija v Bostonu je štela 100 vernikov, sedaj ima to mesto 65.000 katoličanov in je škofijski sedež. Umerl je Thajer l. 1816. V novem Jorku je leta 1805 postala katoličanka Elizab. Seton-ova, hči slavnega zdravnika in nevesta premožnega tergovca. Le-ta je vstanovila usmiljene sestre v Ameriki. L. 1844 je katoliško vero sprejel sloveči pisatelj in pravnik Orestes Brownson. Vnuk slavnega Vašingtona je sprejel sv. vero l. 1836 na Francoskem. L. 1855 se je v naročje matere cerkve vernil Hobart Doane, sin protestanškega škofa. Naj večí zgledevanje pa je obudilo spreobrnjenje dr. Ives-a, ki je bil škof anglikanske cerkve v severni Karolini. Pokatoličil se je l. 1852, se preselil z ženo v novi Jork in je ondi vstanovil napravo za oskerb in odgojo zanemarjenih katoliških otrok; 800 otročičev je sam sprejel in jih je pogube obvaroval. Umerl je l. 1867. Znamenit je med tolikimi drugimi dr. Janez Bailey, sin pervih rodov in novem Jorku, sadaj škof v Newarku, sloveč pisatelj v bogoslovji. Bil je svoje dni vodja pri episkopalni (anglikanski) cerkvi v Harlemu: poslali so ga pa v Rim, češ, da bi tam spoznal „papeževo malikovavstvo“ in se toliko bolj razkačil zoper taisto; toda — Bailey se je vernil ko katoličan v Ameriko.

Brata Lemana. spreobrnjena Izraelca, sta vatiškanskemu zboru poslala prošnjo, naj zbor ljubeznjivo povabilo napravi do judov, da naj pridejo v katoliško cerkev. Že čez 500 zbornih očetov iz vsih delov sveta je prošnjo podpisalo. Šla sta potem brata pred sv. Očeta blagoslova prosit za to početje, in odgovoril je namestnik Kristusov, da je spodobno in dobro Izraelce z nekterimi besedami oserčiti. „Vaše ljudstvo — so rekli — ima v svetih pismih zanesljive obljube, da se bo spreobrnilo. Ako tudi (za zdaj) žetev ne more biti popolnoma, nas bo vendar Bog s kacimi snopi obdaroval. Vidva delata za svoje ljudstvo, to je vajin poklic; hočeta mu storiti, kar je storil Mozes: namreč rešiti ga.“ — Kako pridni so vendar spreobrnjeni judje, — kako hvaležni za dar sv. vere, — kako goreče delajo, da bi tudi svoje brate spreobrnili! Ratisbon v Jeruzalemu je napravil red sijonskih sester, ki neprenehoma molijo za spreobrnjenje judov: „Oče, odpusti jim: ne vedó, kaj delajo.“ Posebna vnéma in velika delavnost se kaže nad takimi, ki prestopijo iz prepričanja in dobrega namena.

Katoliška cerkev ima tudi v Translajtanii hude boje. „Magyar Allam“ je torej razglasil klic do ogerskih katoličanov, da naj branijo vojo cerkev. „Allam“ pravi, „da helvetiška (protestanska) superintendencia unkraj Tise je ogersko zbornico prosila, da naj se katoličanom ne dopusti samoupravnost (avtonomija), in da naj se jim vzame cerkveno premoženje; in to ni ostalo brez djanja v zbornici. „Ker je poterjeno,“ pristavlja Allam, „da namerjajo zatreti katoliško hierarhijo (cerkveno vladijo), da bi katoličanstvo zaterli, — da namerjajo oropati cerkveno premoženje, da bi nas nezmožne storili, torej povzdignemo glas do velikega katoliškega občinstva in jih kličemo, da naj branijo

Cerkev. "Nadalje popisujejo „Allam," da ravno cerkveno premoženje jim je kamen spotike; to bi radi pograbili, — zato umazana literatura zasramuje duhovstvo in goreče katoličane, se vojskuje zoper cerkev v občinskih šolah, zato je bil ta boj podpiran v postavodajnem zboru itd. K sklepu pristavlja, da katoliško ljudstvo nikoli ne bo dopustilo, da bi bila ogerska katoliška cerkev oropana svojih pravic in svojega premoženja. — Slišalo se je že o mavtarstvu na Ogorskem, in čudo bi bilo, ako bi strupena sapa tega krokodila ne dosegala katoliške cerkve; toda kraljestvo sv. Štefana je ob enem pod varstvom nebeske Kraljice, ktera bo tudi temu zmaju glavo sterla.

Tirolsko. S kakošno neizrečeno silo išejo antikristi nove čre verno tirolsko ljudstvo zapeljati in spačiti, to je komaj verjetno. „Tirolski glasi" pripovedujejo marsiktere primerljeje. Ob dolenjem Inu so nedavno bogokletno Renanovo knjigo o Jezusovem življenji celo med šolarje trosili! Ravno tam so hodili zapeljivci in ponujali kužljive bukve ljudem z lažmi: „Vaš fajmošter vam te bukve posebno priporočuje, da si jih kupite." Ali pa: „Vaš dekan so nas poslali po vsi dekanii, in vam serčno priporočajo, da si napravite te-le bukve, kateri nočejo teh bukev kupiti, jih moramo gosp. dekanu naznaniti."

Na Tirolskem se množijo politiške družbe na kat. podlagi, in imenujejo se „patriotische Vereine." Kaj poreče „Laibaherica?" —

Cesar Ferdinand je daroval za popravo cerkve sv. Vida v Pragi 10000 gl.

Na Angleskem je zmiraj bolj živo gibanje zoper brezverske šole, ki so nasprotne vsaki svobodi.

Pri čem smo? Ugiba se ravnilo, po katerem se ima sedanje ministerstvo ravnati, ali prav jasnega programa še nimamo. Pa ga je tudi težko dati. Dokler ne bo odstranjena moč lažnjivega, t. j. judovskega in mavtarskega mnenja, ki se pitano in plačevano po velikih časnikih šopiri, bode komaj kako ministerstvo kaj opravilo, če ima še tako dobro voljo in namene. Eni so navajeni čez vse druge po svojem gospodovati — in navada ima železno srajco; — drugi pa se odvajajo svoje lastne pravice vedno in za vselej dajati teptati: in od tod je česanje, ki se ne vé, kdaj in kako bode konec imelo.

Rechbauer je djal Gradcarjem, da na Českem, Moravskem itd. se ne smé več milijonov Nemcev žertovati in presilstvu po družih narodih izročiti; to je res: ako je pa po več deželah celo večina naroda ali tudi skor ves narod neznatni manjšini žertovan, za to Rechbauer ne praša. In ako nova čra hoče skorej vse avstrijsko prebivalstvo zoper njegovo voljo v oziru vere suhoparnemu liberalstvu žertovati: to je Rechbauerju čisto po volji. Kdor hoče pravico za vse najti, naj je k novim liberalcem ne hodi iskat.

„Tiroler Stimmen" se poganjajo za vesoljno spravo z narodi brez škode za edinost cele države, in pristavljajo, da Tirolsko se ne odpové nobeni svojih pravic in svoboščin, ki so bramba njegove samostalnosti. Tudi cesar sam je zaterdil poslancu dr. Tomanu, da se napoljuje vsesplošno porazumljenje z narodi. —

Prevdarka vreden je glas v „Politiki", ki kliče Poljce, Slovence, Tirolce, ljudske vodnike po družih nemških kronovinah in Teržačane, da naj s Čehi in Moravci naredé narodovsko zavezo, v kateri so vsi za enega in eden za vse, zavezo, ki zagotavlja prosto napredovanje vsacega rodú in posebne pravice vsake dežele brani, kolikor v nič ne devajo koristi vsih družih. „Vsakemu svoje in vsim pravico in zadovoljnost", to ima biti glasilo nove zveze. Berž ko so Poljci,

Slovenci in drugi Tirolce nasledvali in zbor zapustili, je bila opozicija zedinjena, vstavoguljci pa pri koncu; iz tega se vidi, da slovanska edinost bi vse premogla in zmogla.

Razne novice. Tirolski poglavar Lasser menda odstopi iz službe. — Na neko prašanje je ministerstvo razločilo, da novaki za učiteljstvo na ljudskih šolah so zavezani tudi iz verstva skušnji se podvreči, učitelji na meščanskih (osebnih) šolah pa ne. — Na Japonskem je zopet preganjanje kristjanov. Poglavar v Nangasaki je kacih 4000 kristjanov pregnal in jih dal po vsih krajih raztrositi. — Grof Bismark je bil menda poslednji čas od raznih (katoliških?) vlad nagovorjen, da naj se na noge postavi zoper Rim in koncil. Protestanški deržavnik pa prosvicem ni postregel, temuč določno odrekel. Moško. — Na Laškem se zmiraj razodeva rogovilstvo; na Španjskem je neprenehljivo gibanje! Mavtarji, ki so že več prestolov prekucnili, povsod rijejo. — V Pinzgavu je 13. sušca v ondotnem politiškem društvu eden govornikov šibal liberalizem, in na besede, da obertna svoboda stori enega bogatega, 99 pa revežev, mu je komisar hotel besedo vzeti. Društvo se začne gibati, in več duhovnov je komisarju reklo, da nima pravice govorniku besede presekovati. Pa zakaj da se ni noben vradnik ganil, ko so dvanajst let konkordat psovali? Poslednjič se je komisar udal tirjanju, da naj govornik dalje govori in je govor poterpežljivo poslušal. (Tir. Stim.)

Iz Ljubljane. „Tagblatt" je z nemernim veseljem slišal, da tukajšne „mittelschulen" so stóřile „den löblichen beschlus": to leto učencev k procesijam ne več morati. Ste brali, da od delavcev po mnogih mestih že „debele" leté prav zoper tiste, ki so jim nedavno z nekakimi „löbl. beschlüsse" zoper cerkev dajali serčnost? Ako Vi podpirate razpreženje pri mladini, glejte, da prepozno ne bode delali drugačne barve „löbliche beschlüsse", kakoršnih smo že tudi doživeli, namreč: „Man soll das Volk belehren." Ste mar slabiji zato, — imate kako škodo, ako mladina Boga molí? „Prosíte, in se vam bo dalo," govori Zveličar ravno križev teden. — Nadjajmo se pa, da je „Tagbl." napačno slišal.

Katoliška družba. To nedeljo, 24. t. m., ob 6 zvečer ima družba posebno posvetovanje v prid ubožnih in vabi ude, naj se obilno vdeležijo. — Pervega majnika bo imela družba na Rožniku o poli osmih Božjo službo z mašo, pridigo in darovanjem (ofrom) za ubožne.

V Novem mestu je umerl preč. g. kanonik Ant. Belin. V Ljubljani pa g. dr. H. Kosta (oče dež. poslanca) 21. t. m. R. I. P.

V Novomestu so gimnazijski dijaki razun kakih 14 dni v naj hujši zimi imeli vsaki dan šolsko sv. mašo. Tako tudi v Kranju. V Ljubljani pa jim letos še v postu in zdaj o sv. letu niso veléli hoditi k sv. maši. Zakaj neki ne? Kaj imajo tu drugačne postave, ali le drugačne učitelje in ravnatelje?

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Ribnice neimenovana prosi sv. Očeta za sv. blagoslov za hišo, za spozn. same sebe, za pravo obžalovanje grehov in za srečno zadnjo uro. Daruje 6 star. dvajs. — Duhovniija pri sv. Jurju pod Kumom za pirhe 12 gl. 20 kr., 1 gl. sr. in 1 dvajset., ter prosijo za sv. blagoslov. — Za sveto dolžnost spoznam, sv. Očeta v Njihovih velicah potrebah po moči podpirati. Prosim blagoslova za-se in za meni zročene. J. K. 7 tolarjev v srebru po 1 gl. 50 kr. —

Za mil. škofa Mraka. Za duše v vicah in srečno zadnjo uro iz Ribnice 2 gl. —